

УДК 339.5(477+438)

Зеліч В.В.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного бізнесу, логістики та менеджменту
Ужгородського національного університету***Титаренко С.О.***студентка
Ужгородського національного університету*

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ

У статті розглянуто передумови та сучасний стан економічного співробітництва України та Польщі. Досліджено шляхи подальшої співпраці та перспективи українсько-польського економічного співробітництва шляхом аналізу зовнішньоторговельних відносин країн, їх партнерства, міжнародного двохстороннього інвестування в економіки країн та ведення спільної діяльності.

Ключові слова: економічний розвиток, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, міжнародне інвестиційне співробітництво, міжрегіональне співробітництво, українсько-польське економічне співробітництво, міжнародне інвестиційне співробітництво.

Зеліч В.В., Титаренко С.А. СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ УКРАИНОЙ И ПОЛЬШЕЙ

В статье рассмотрены предпосылки и современное состояние экономического сотрудничества Украины и Польши. Исследованы пути дальнейшего сотрудничества и перспективы украинско-польского экономического сотрудничества путем анализа внешнеторговых отношений стран, их партнерства, международного двустороннего инвестирования в экономики стран и ведения совместной деятельности.

Ключевые слова: экономическое развитие, внешняя торговля, экспорт, импорт, международное инвестиционное сотрудничество, межрегиональное сотрудничество, украинско-польское экономическое сотрудничество, международное инвестиционное сотрудничество.

Zelic V.V., Titarenko S.O. MODERN REALITIES OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND POLAND

The article describes the background and current state of economic cooperation between Ukraine and Poland. The methods for further cooperation and prospects of Ukrainian-Polish economic cooperation through the analysis of foreign trade relations of the countries, their partnership, international bilateral investment in the economies and management of joint activities.

Keywords: economic development, foreign trade, exports, imports, international investment cooperation, interregional cooperation, the Ukrainian-Polish economic cooperation, international investment cooperation.

Постановка проблеми. Республіка Польща є найбільш послідовним і дієвим партнером України в її євроінтеграційних прагненнях серед тих постсоціалістичних країн, які є членами Європейського Союзу і мають із нашою державою спільні кордони, культурні та історичні традиції, а також близькі геоелектронічні інтереси. З погляду забезпечення еволюційного розвитку господарських взаємовідносин між Україною та сусідніми з нею постсоціалістичними державами ЄС найбільш показовим є окреслення основних проблем та дослідження механізмів активізації економічного співробітництва між Україною та Польщею, яке формувалося протягом тривалого історичного періоду, а впродовж останнього десятиліття зазнало відчутних структурно-інституційних змін у зв'язку зі вступом Польщі до ЄС.

Польща залишається одним із головних стратегічних партнерів України на Європейському континенті, насамперед щодо підтримки її зусиль, пов'язаних із наблизшенням до ЄС та можливим майбутнім членством у цьому об'єднанні. Незмінність такої позиції впродовж тривалого часу набула для України важливого значення як у контексті успішної реалізації політики європейської інтеграції, так і щодо розвитку двостороннього економічного співробітництва з Польщею, тому українсько-польське економічне співробітництво виступає об'єктом першочергової уваги з погляду виявлення резервів удосконалення господарських взаємовідносин України з постсоціалістичними країнами – членами ЄС на сучасному етапі європейської інтеграції. Це стосується як державної політики загалом, так і окремих

її складових частин, зокрема економічної, соціальної, регіональної та ін. [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан та перспективи економічного співробітництва між Україною та Польщею розглядається в наукових роботах таких вітчизняних та зарубіжних учених, як: Андрушків Б., Антошек Я., Борщевський В., Будкін В., Мальський М., Мікула Н., Мокій А., Рейман К., Савельєв Є., Сковронська-Лучинська А., Тодоров І., Філіпенко А., Фляга М. та ін. Важливим напрямом налагодження українсько-польського економічного співробітництва є транскордонне співробітництво на всіх його рівнях, узгодження принципів зовнішньої політики та міжрегіональної інтеграції.

Міжрегіональне співробітництво є важливою складовою частиною стратегічного партнерства України та Республіки Польща, ефективним засобом європейської інтеграції України, а також практичним механізмом упровадження європейських стандартів на регіональному та місцевому рівнях. Розвиток українсько-польського міжрегіонального співробітництва здійснюється у декількох площинах. На рівні центральних органів виконавчої влади двох країн з українського боку це питання координується Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерством закордонних справ, Міністерством інфраструктури та Міністерством економічного розвитку і торгівлі, з польського боку – Міністерством внутрішніх справ, Міністерством регіонального розвитку та Міністерством закордонних справ.

Активізація українсько-польського економічного співробітництва в усіх його вимірах почина-

ючи від узгодження принципів зовнішньої політики і закінчуючи співпрацею у транскордонній площині є однією з найактуальніших наукових проблем як із погляду налагодження ефективних механізмів наближення України до ЄС, так і щодо формування відповідного теоретичного підґрунтя та практичного інструментарію її двосторонніх взаємовідносин із сусідніми постсоціалістичними країнами – членами ЄС в умовах європейської інтеграції [5].

Мета статті полягає у здійсненні аналітичного огляду сучасного стану та перспектив розвитку українсько-польського економічного співробітництва, вивченні торговельних відносин та інвестиційного співробітництва України і Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для України Республіка Польща була, є й буде ключовим стратегічним партнером, з яким ми розвиваємо всебічний двосторонній діалог, поглиблюємо взаємовигідну співпрацю. Згідно з дослідженнями, Польща посідає друге місце (76,6% респондентів), а в районах пограниччя – перше за пріоритетністю двосторонніх відносин після Російської Федерації (78,7% респондентів) [2; 5].

Польща послідовно підтримує прагнення України вступити до ЄС і була однією з перших держав, які ратифікували Угоду між Україною та ЄС про асоціацію. Польща є найбільшим торговельним партнером України серед країн Центральної та Східної Європи. У 2014 р. торгівля між Україною та Польщею склала 5 712,4 млн. доларів США і знизилася на 13,6% порівняно з початком минулого року, у той час як польський імпорт в Україну склав 3 067,4 млн. доларів США і знизився на 24,3% порівняно з тим самим періодом.

Польща займає одне з перших місць у списку торговельних партнерів і є найбільшим торговельним партнером України серед країн Центрально-Східної Європи та займає за результатами 2012–2013 рр. і трьох місяців 2015 р. четверте місце.

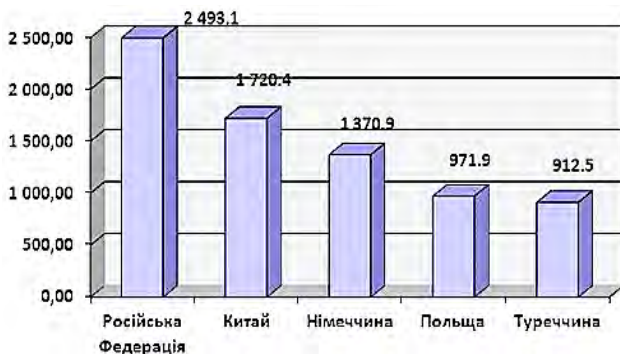

Рис. 1. Основні країни – партнери України у зовнішній торгівлі товарами [1]

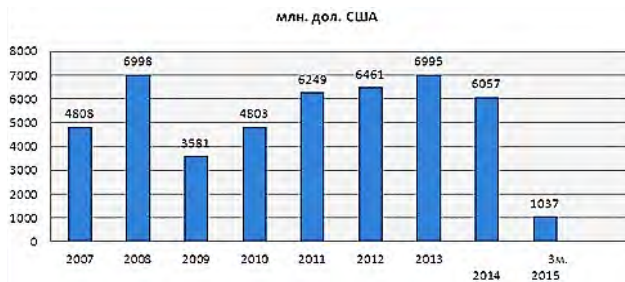

Рис. 2. Зовнішньоторговельний оборот (товари + послуги) України з Республікою Польща [1]

За три місяці 2015 р. обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща склали

971,9 млн. дол. США та порівняно з аналогічним періодом 2014 р. зменшилися на 32,9%. При цьому рівень українського експорту становив 483,5 млн. дол. США та порівняно з аналогічним періодом 2014 р. зменшився на 35,9%. Рівень польського імпорту до України склав 488,4 млн. дол. США та порівняно з аналогічним періодом 2014 р. зменшився на 30,0%. Від'ємне сальдо у зовнішній торгівлі з РП за три місяці 2015 р. склало 4,9 млн. дол. США. Обсяги зовнішньої торгівлі послугами України з Республікою Польща за результатами трьох місяців 2015 р. упали на 25,6% від аналогічного рівня 2014 р. і склали 64,9 млн. дол. США. Рівень українського експорту послуг до РП за три місяці 2015 р. склав 43,6 млн. дол. США (спад на 18,6%), а рівень польського імпорту послуг до України – 21,3 млн. дол. США (спад на 39,6%) [1]. Сьогоднішні українсько-польські відносини вже стали зразком для багатьох сусідніх країн у регіоні та мають усі підстави бути одним із потужних фундаментів нової Європи.

На сучасному етапі в цьому вимірі створено сприятливі передумови для подальшого зближення двох країн. По-перше, це просування національних інтересів України на Захід, зокрема через посередництво Польщі, стабілізація економіки. Для Польщі – вирішення проблем нового пограниччя. По-друге, використання Україною посередництва Польщі у відносинах ЄС та НАТО, залучення іноземних інвестицій із Заходу. Республіка Польща зацікавлена у збільшенні товарообігу з Україною, реалізації енергетичної стратегії, співробітництвом у військово-технологічній сфері. По-третє, це реалізація домовленостей щодо візового режиму, вирішення проблем, які виникатимуть у торгівлі через вступ Польщі до ЄС. Для Польщі ж на цьому рівні важливим є реалізація нових форм співробітництва у виробничій сфері за пріоритетними напрямками ЄС, вирішення проблем візового режиму та набуття статусу нового пограниччя, реалізація представницьких контактів, вирішення проблем товарообігу з Україною у зв'язку з розширенням, участь у приватизаційних процесах земельного ресурсу України [3; 5].

Структура польського експорту в Україну займає найбільш важливе положення в електромеханічному виробництві – 29% від загального обсягу експорту в Україну. Наступні позиції: продукція хімічної промисловості – 21%, металургійна продукція – 11%, агропродовольча продукція – 10%, продукція промисловості, деревини і паперу – 9%, легких виробництв – 7%, мінеральні продукти – 5%, кераміка – 3% [8].

Рис. 3. Структура польського експорту в Україну [8]

У структурі імпорту товарів з України займають високе становище металургійні і мінеральні продукти, їх частка становить близько 28%. Також елементи імпорту з України – агропродовольча

продукція – 18%, електротехнічна промисловість – 7% продукти, промислові товари, деревина і папір – 6% [8].

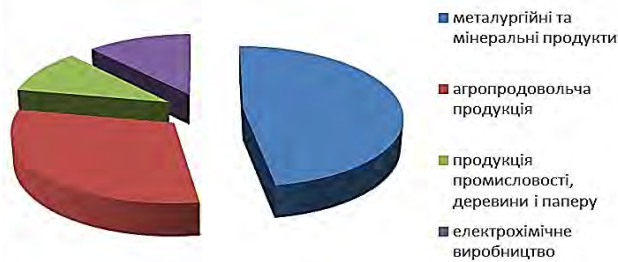

Рис. 4. Структура імпорту товарів з України [8]

Збільшенню товарообігу значно сприяла робота постійних українсько-польських економічних форумів і семінарів, організатором яких переважно була Польща, яка передає досвід у реформуванні економіки України, активно сприяє розвитку економічних відносин, діяльності українсько-польської Міжурядової комісії з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва [6].

Україна також є другим за величиною торговим партнером Польщі серед країн СНД (після Росії): 1,9% польського експорту йдуть до України і 1,0% українського експорту – до Польщі (протягом останніх двох десятиліть польська економіка була орієнтована на європейський ринок, особливо після її вступу до ЄС, на частку якого припадає невеликий відсоток українських товарів в обороті польської торгівлі).

Станом на 31 грудня 2014 р. сума польської інвестиції в Україні склала 831 200 000 дол. США, на частку яких припадає 1,8% від загального обсягу іноземних інвестицій в Україну. Найбільш важливі польські інвестиції в керамічну фабрику «Cersanit», паркетний завод «Barlinek», меблеву фабрику «Новий Style», завод «Кен-парк», завод автомобільних запчастин «Інтер-Нроклін», слюсарний завод «Полімекс-Мостосталь», банки «Кредобанк» і «Плюс-банк».

Найбільші українські інвестиції в Польщі: металургійний завод «Гута Ченстохова» (інвестор – «ІСД»), верф «Stocznia Гданська» («ІСД»), «Гута Рок» («Приват»), завод «Геліос» («Іскра»), завод «ТВFruitDwikozy» («ТВFruit»), а також сирний завод «Мазовецька Spydzielnia Mleczarska Ostrowia» («Мілкленд»).

В енергетичному секторі існували такі проекти:

1. Українські фахівці енергетики можуть займатися розвитком атомної енергетики. Ідея додавання ядерної енергії в енергетичний польський баланс був відроджений у 2005 р. і пізніше додав до загальної енергетичної стратегії Польщі. Сьогодні польські громади активно конкурують за право будувати атомні електростанції у своїх регіонах, оскільки це створить нові робочі місця у відповідних областях. За планами перша атомна електростанція буде побудована в 2020 р. У січні 2013 р. найбільший виробник електроенергії в Польщі Polska Grupa Energetyczna SA (ПГЕ), підписала угоду на суму 81,5 млн. дол. США з Worley Parsons.

2. Вже підписано рамкову угоду про будівництво газопроводу довжиною 110 км і потужністю 10 млрд. куб. на год. до 2016 р. Для України реалізація цього проекту є стратегічною перемогою: по-перше, вона отримає доступ до польського LNG-терміналу; по-друге, через цей газ Україна отримає доступ до газового ринку Німеччини; по-третє, це

матиме позитивний вплив на регіональну економіку, оскільки будівництво забезпечить робочі місця. Слід зазначити, що українсько-польське сполучення також дасть Україні змогу скоротити обсяги постачання російського газу в короткий термін. У 2014 р. Україна імпортувала 19,899 млрд. куб. газу, 14,866 млрд. яких – із РФ, а решта 5,033 млрд. куб. – з Європи. У разі успішного здійснення цього проекту Україна зможе знизити свою залежність від російського газу втричі протягом двох років.

3. Закриття вугільних шахт. Україна повинна взяти до уваги польський досвід стосовно закриття небезпечних шахт. Польщі вдалося уникнути публічних протестів після радикального реформування вугільної галузі, а потім створити прозорий і ліквідний ринок вугілля. Український уряд повинен запропонувати альтернативи шахтарям, такі як нові робочі місця або компенсаційні виплати, які дадуть можливість створити власний бізнес або освоїти нову професію [7].

Економічне співробітництво між Україною та Польщею продовжує активно розвиватися. Це насамперед стосується таких галузей, як сільське господарство та сфери переробки його продукції, машинобудування, літакобудування, енергетика, тепlopостачання, військово-промислового комплекс, фармація та медичне обладнання. Саме внаслідок розвитку взаємовигідної співпраці у визначених областях і багатьох інших перспективних напрямках можна в кілька разів збільшити частку виробленої продукції в українсько-польському товарообігу, запобігти його зниженню.

Остання допомога від прем'єр-міністра Польщі Єви Кюпач у вигляді 100 млн. євро кредиту і пропозиція обміну передовим досвідом у проведенні реформ державного управління є одночасно сусідською підтримкою і бажанням зміцнити відносини Польщі з Україною [9].

Республіка Польща виступає стратегічно важливим в економічному відношенні партнером України у торгівлі товарами і послугами, а також у всіх інших формах міжнародних економічних відносин.

Потенціал взаємної торгівлі Польщею використовується значно ефективніше, ніж Україною, через що сформувалася помітна асиметрія у торговельно-економічних зв'язках. Необхідно вирішити питання достовірності даних зовнішньоторгівельної статистики, тому що існують величезні відмінності у величинах експорту-імпорту з обох боків кордону.

Перспективи для подальшої польсько-української співпраці є позитивними. Економічне зростання в Україні, хоча й занижене, дає підстави сподіватися на подальший розвиток торгівлі й економічного співробітництва між Польщею та Україною, а також інвестування в Україну.

Деяку загрозу для цих перспектив становило створення ЄЕП, тобто відступ від євроінтеграційної політики. Майбутнє польсько-українських економічних відносин належить кооперації та інвестиціям. Дедалі частіше з обох сторін спостерігаємо зацікавлення цими галузями, що зумовлює поглиблення співробітництва та довготермінові зв'язки партнерів у бізнесі.

Різноманітні заходи, ініційовані як польською, так і українською сторонами, вже приносять результати у вигляді зростаючого надходження в українську економіку інвестицій із Польщі. Структура прямих інвестицій з Польщі в Україну є наступною: близько 38,0% розміщено у фінансовому секторі, 39,0% – у промисловості.

Щоб допомагати налагодженню контактів між польськими та українськими фірмами і передавати польським підприємцям інформацію про український ринок, Торгово-економічний відділ опрацьовує чимало інформаційних матеріалів, приймає економічні місії з Польщі, бере участь у виставках на території України. Для прикладу зазначимо, що галуззю, в якій можуть суттєво зрости українсько-польські обороти, є галузь виробництва і збуту будівельних матеріалів. З одного боку, будівництво та ремонту житла в Україні розвивається і є дуже перспективним, а з іншого – польські будівельні матеріали пропонують у дуже великому асортименті, високої якості та за доступними цінами.

Висновки. Україна та Польща є сусідами, мають спільну історію народів, подібні геоекономічні інтереси та стратегічні цілі. На даному етапі економічна співпраця між двома державами відбувається досить активно, про що свідчать проведення різноманітних економічних форумів, зустрічей на вищому та найвищому рівнях, підписання угод та договорів про економічну співпрацю.

Потенціал взаємної торгівлі Польщею використовується значно ефективніше, ніж Україною, через що сформувалася помітна асиметрія у торговельно-економічних зв'язках, це потрібно досліджувати та впливати на державному рівні. Двостороннє економічне співробітництво варто розвивати, активізувати та інтенсифікувати, тому що обидві країни володіють потужним потенціалом для розвитку взаємовигідних економічних відносин.

УДК 339.542.22

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/torg_econ_vidn/ukr/7401.html.
2. Макаренко Є. Україна і Польща в процесах євроінтеграції / Є. Макаренко // Актуальні проблеми МВ. – 2005. – Вип. 55. – Ч. 2. – С. 3–9.
3. Макаренко Є.А. Українсько-польське міжнародне співробітництво: реалії і динаміка XXI століття / Є.А. Макаренко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2004. – Вип. 48. – Ч. 1. – С. 3–9.
4. Павліха Н.В., Марчук Ю.В. Українсько-польське економічне співробітництво: сучасний стан та перспективи розвитку: науковий часопис Інституту Польщі Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / Н.В. Павліха, Ю.В. Марчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2011/10/25/83/>.
5. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Тодоров І.Я. Співпраця України та Польщі: військово-технічний вимір / І.Я. Тодоров // Історичні і політологічні дослідження; гол. ред. П.В. Добров. – Донецьк, 2009. – № 3–4. – С. 240–246.
7. Poland remain sakey partner for Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icps.com.ua/en/poland-remains-a-key-partner-for-ukraine/>.
8. Shevchenko M. PERSPECTIVES OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN POLAND AND UKRAINE [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2015/S23/2015_5_Tezisy_sbornik_part4_2015_202.pdf.
9. Shevchenko M. POLISH – UKRAINIAN FOREIGN TRADE RELATIONS: CURRENT SITUATION [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/2013/s23/POLISH –UKRAINIAN%20FOREIGN%20TRADE%20RELATIONS-%20CURRENT%20SITUATION.pdf](http://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/2013/s23/POLISH%20UKRAINIAN%20FOREIGN%20TRADE%20RELATIONS-%20CURRENT%20SITUATION.pdf).

Іванов Є.І.

*провідний науковий співробітник
Центру економічного моделювання
Державного науково-дослідного інституту інформатизації
та моделювання економіки*

МЕГАРЕГІОНАЛЬНІ ТОРГОВЕЛЬНІ УГОДИ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПОТЕНЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНУ ТОРГІВЛЮ

Статтю присвячено аналізу сучасного феномену активізації міжнародних інтеграційних процесів у формі мегарегіональних торговельних угод. Визначено сутність та характерні особливості цих угод, що визначають їх принципову відмінність від традиційних механізмів торговельної лібералізації на двосторонньому рівні. Окреслено потенційний вплив від укладання мегарегіональних торговельних угод на розвиток світової торгівлі та системи міжнародного торгового права в рамках СОТ.

Ключові слова: Транстихоокеанське партнерство, Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство, лібералізація, Світова організація торгівлі.

Іванов Е.И. МЕГАРЕГИОНАЛЬНЫЕ ТОРГОВЫЕ СОГЛАШЕНИЯ: ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ И ПОТЕНЦИАЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ НА ГЛОБАЛЬНУЮ ТОРГОВЛЮ

Статья посвящена анализу современного феномена активизации международных интеграционных процессов в форме мегарегиональных торговых соглашений. Определены сущность и характерные особенности этих соглашений, определяющих их принципиальное отличие от традиционных механизмов торговой либерализации на двустороннем уровне. Определено потенциальное влияние от заключения мегарегиональных торговых соглашений на развитие мировой торговли и системы международного торгового права в рамках ВТО.

Ключевые слова: Транстихоокеанское партнерство, Трансатлантическое торговое и инвестиционное партнерство, либерализация, Всемирная торговая организация.

Ivanov E.I. MEGA REGIONAL TRADE AGREEMENTS: BASIC TERMS AND POTENTIAL IMPACT ON GLOBAL TRADE

The article deals with the modern phenomenon of international integration processes intensification in the form of mega-regional trade agreements. The nature and characteristics of these agreements defining their fundamental difference from traditional mechanisms of bilateral trade liberalization are revealed. The potential impact of the conclusion of mega-regional trade agreements on world trade and the system of international trade law at the WTO are outlined.

Keywords: Trans-Pacific Partnership, Transatlantic Trade and Investment Partnership, liberalization, World Trade Organization.